

מזכירות הממשלה

סמליות

צ"ל 2 חתן 2

ש מ ר

פרוטוקול
ישיבת הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ב' באלול תש"ס - 14.8.80

נכחו: חבר ועדת השרים : א. שרון - יו"ר.

נציגי ההסתדרות
הציונית:

מ. דרובלס, א. כץ, פ. שנק, מ. ריבלין.

נעדרו: חברי ועדת השרים : ש. ארליך, ז. המר, י. הורביץ,
ד. לוי, ח. לנדאו, מ. נסים וג. פת.

נציגי ההסתדרות
הציונית:

ר. וייץ, ע. לוינסקי, י. פרידמן,
א. שנקר, א. תבין.

י. ארד	-	משרד הבריאות
מ. בן-מאיר	-	נציב המים
א. בראון	-	לשכת שר החקלאות
א. דודאי	-	לשכת שר החקלאות
ח. בוניו	-	ראש המועצה האזורית געתון
ש. דדוש	-	המועצה האזורית מעלה-יוסף
סא"ל ד. בן-ישי	-	צה"ל
י. זקין	-	משרד החקלאות
י. עקב	-	ראש המועצה האזורית מעלה-יוסף
מ. לביטוב	-	משרד הבריאות
א. לוטן	-	ראש המועצה האזורית סולם-צור
א. לנדאו	-	לשכת שר החקלאות
י. מרגלית	-	משרד הבינוי-והשיכון
מ. נהיר	-	המועצה האזורית זבולון
א. קדוש	-	לשכת שר הבריאות
ד. קורן	-	האגודה לפיתוח הגליל המערבי
א. פוגל	-	אגף התקציבים, משרד האוצר
ש. רביד	-	החטיבה להתיישבות, ההסתדרות הציונית העולמית
ד. רייז	-	ראש המועצה האזורית נעמן
י. רם	-	ראש המועצה האזורית זבולון
ש. שרון	-	משרד הבריאות
י. קניג	-	הממונה על מחוז הצפון, משרד הפנים
א. לישנסקי	-	מזכיר הוועדה

/סדר-היום

בפרוטוקול זה 42 דפים.

החלטות ועדת השרים

ש מ ר

- 2 -

- סדר היום :
- הת/18. ההתיישבות בגליל ע"י 2.
- הת/19. ריחן ה', מעון, כרמל ע"י 35.
- הת/20. יתיר ב' ע"י 36.
- הת/21. מרכז במודיעין לתנועת מכבי העולמית ע"י 38.

./ההתיישבות.

התיישבות 14.8.80

2.

הח/18. ההתיישבות בגליל

היו"ר השר א. שרון:

פותח את הישיבה.

אני מתנצל בפני אנשי הגליל; קבענו פעמיים פועדים לביקור ועדת השרים בגליל ובמצפים, אבל לצערי לא נמצאו שרים שיכלו להתפנות לנסיעה, ולכן קבענו את הישיבה להיום כאן, אבל התברר שגם היום אין שר לא יכול היה להתפנות לבוא לישיבה. החלטתי בכל-זאת לקיים אותה, כי יש כמה בעיות דחופות, ולפי תקנות הממשלה - נוכחות היו"ר מספקת, ולכן ההחלטות שתקבלנה היום תהיינה תקפות, בין אם שרים אחרים יהיו נוכחים ובין אם לאו. אני מתנצל, כי הכוונה הייתה לקבל החלטות אלו בזמן ביקור בגליל ופגישה עם אנשי המקום.

הנושא הראשון שעלינו לדון בו היום -

היישובים החדשים בגליל. בהתייעצות שקיימנו לפני כשלושה שבועות סיכמנו שלא נקרא יותר למצפים שהוקמו מצפים, אלא נתייחס אליהם כאל נקודות יישוב לכל דבר. בהמשך לזה אני מציע לקבל היום החלטה פורמלית בנושא זה: שהמצפים ייקראו להבא יישובים ויטופל בהם בהתאם.

אני מבקש את מר דוד קורן להעלות את הבעיות בתחומים השונים. אתחיל אולי בבעיה אחת שהועלתה בפגישה הקודמת: תוספת של מספר מבנים או מספר משפחות בחלק מהיישובים.

דוד קורן:

בפגישה הקודמת העלינו מספר בעיות שבחלקן אעמוד עליהן אני, ובחלקן שלימו אותן חברי

שידברו כאן.

הדבר הראשון והחשוב ביותר זה ענין הגדלת היישובים הקטנים, כי הסכמנו שאלה יהיו יישובים ולא מצפים. יש מספר

דוד קורן:

נקודות כאלה שיש שם 10-12 משפחות, ואם יחול משבר ו-2 משפחות תעזובנה את השטח כל היישוב עומד בסימן שאלה. הצענו היא להגדיל כל יישוב עד ל-30 משפחות על ידי בנייה נוספת לבנייה הקיימת.

חוץ מזה אנחנו רוצים לפתוח את נקודות

היישוב האלה גם ליוזמה פרטית בהתיישבות, והמחשבה היא לעשות זאת במסגרת התכנית של "בנה ביתך", אבל קיימת סכנה שחלק גדול מהמועמדים האפשריים לא ירצה להשקיע את כספו במקום כזה. ההצעה היא להתחיל במספר מקומות להכין שטח ולתת אפשרות לבנות במסגרת "בנה ביתך" גם ביוזמה פרטית פפוקחת על ידי גורם ציוני, כדי שנגיע לאותה מטרה שאליה אנו חותרים.

דבר שלישי, בפגישה הקודמת צויין שהמועצות האזוריות אימצו את היישובים האלה, והן מטפלות בהם טיפול מוניציפלי, אבל התקציב למטרות אלו הוא דל מאד, ומוכרחים להגדיל את תקציב המועצות האזוריות בהתאם למספר היישובים שאנחנו מספחים אליהן בדרך של טיפול אדמיניסטרטיבי.

דבר רביעי, כדי לפתור את בעיות הגליל

הכרחי לתכנן את הכפר הערבי שיהיה במסגרת איזו שהיא. יש בזה משום ראייה קונסטרוקטיבית וגם פעולת מנע מסוימת.

יש דבר שאנחנו עומדים עליו בכל התוקף המוסרי,

כי ברור שכדי שאנשים יבואו לגליל צריך להעלות את איכות החיים. משמע, לספל בשירותים: שירותי החינוך והבריאות שאנחנו צריכים לספק לאוכלוסייה זו בשנים הקרובות. אין כל ספק שהשנים הראשונות תהיינה שנים מסובכות, וצריך יהיה לרכז גם את ענין חינוך מבוגרים; ענייני הבריאות במסגרת בית-החולים בנהריה וכו', והכל במסגרת ממלכתית.

בפגישה הקודמת ציינו גם את ענין הכבישים,

כי יש מקומות שאי-אפשר להגיע אליהם.

דוד קורן:

ועוד דבר חשוב מאד, יש פה אנשים שמדברים

הרבה מאד על הגליל ומשבחים את הפעולה שנעשתה בתקופה האחרונה, והיא בהחלט ראוייה לשבח, אבל השבח יחטיא את המטרה אם לא נבטיח את ההמשך. אם להשתמש במונח פוליטי שהיה מקובל לפני כמה שנים: אנחנו צריכים לנצל את המומנטום ולהגדיל את היישובים האלה בצורה מציחה את הדעת.

היו"ר השר א. שרון:

ברצוני להעלות עוד נקודה שעלתה כזעקה

ברברי ראש המועצות בזמן הביקור בגליל.

לפני שנה וחצי פניתי לראשי המועצות, אותם החברים היושבים פה, ואמרתי שיש בעיות בריאות ובטחון, סלידת כבישים והוצאת אשפה וכו', ומאחר שלוחצים עלי בבעיות אלו כדי לתת תנופה לנושא ההתיישבות בגליל, אמרתי להם: קחו עליכם ותאמצו את הנושא הזה; כל מועצה תקח על עצמה את הטיפול במספר יישובים ותרחיב את תחומי פעולתה. אלה מועצות חזקות וכולן עשו זאת, אבל אלו מועצות שבטחון ובהיקפן גוללם הוא קטן יחסית, וזו מעמסה לא קטנה. ברנע שהוספנו עוד 7 יישובים למועצה מסויימת, כמו למשל מועצת נעמן שעל 8 היישובים הקיימים הוספנו 18. פה לקחנו יישובים שמשתרעים למרחקים של עשרות קילומטרים, והמועצות עומדות היום במצב מאד קשה. פניתי ליישובים ואמרתי שמדברים לא רק על פעילות זאת, אלא על תוספת משפחות, ההוצאות הולכות וגוברות וגם הקשיים הולכים וגוברים. אני מבקש מהחברים להתרכז סביב נושא זה, ואני מציע לקבל החלטה שמגדילים את ההשתתפות התקציבית כדי שמועצות אלו תוכלנו לשאת בעול. אני רואה שום פתרון יותר טוב מהפתרון הזה, שהמועצות לקחו על עצמן ברצון וגם הגשימו אותו. הרעיון הזה הועלה באחת הפגישות, פוכעבור כמה חודשים התברר שהחלוקה ברורה לכל אחת מהמועצות, פוכל מועצה מטפלת ביישובים שהיא אימצה באופן יוצא-מן-הכלל, אבל אין להן את התקציב הדרוש.

ישראל קניג

להערה של דוד קורן בענין הכפר הערבי -
ההיתי רוצה שנדע על מה מדברים. הלוואי

ובמחוז הצפון היינו במצב תקציבי טוב לגבי הסקטור היהודי כפי שזה
בסקטור הערבי. בסקטור הערבי 39 יישובים יש להם תכניות מיתאר בתוקף,
ועוד 17 יישובים הם בשלב של התקנה, ועוד 11 יישובים בשלב של רביזיה
והתקנה. נכון שיש בעיות של קרקע למוסדות לצרכי ציבור וכו'. מבחינת
תושבי תרמת ואל-זעוביה יש בעיות, כי הם מתנגדים להקים את בית-הספר
בתוך הכפר, והקרקע היא במרחק של 3 ק"מ מהכפר, כי בתוך הכפר אינם
רוצים להפריש מהאדמות שלהם. אבל כאן צריך לדעת שהכפר הערבי הוא
מתוכנן כך שיש כפרים שיש להם רזרבה עד 500% לא רק לאור הצפי.
(היו"ר השר א. שרון: אבל כל הכפרות הן מחוץ למיתאר של הכפרים הערביים,
זה התכנון הקיים, כדי שהבנייה תהיה מפורזת על כל הגליל).

הבנייה הלא-חוקית ירדה ב-90% כתוצאה מתיקון
החוק. הנושא של הבנייה הלא-חוקית ירד מאוד. הם רוצים בכל כפר כמעט
איזור תעשייתי, אבל דבר זה לא ניתן, כי זה משחית את פני הכפר, ואנחנו
הולכים לשיטה של איזורי תעשייה.

היו"ר השר א. שרון: ברצוני להבין את הבעיה, האם הכנסתם בנושא הזה
של תכנון הכפר הערבי בנייה לגובה? למה
אוסרים לבנות בתים של כמה קומות?

י. קניג:

לא אוסרים, להיפך, אנחנו מעודדים בנייה
לגובה, אבל הם אינם רוצים. איננו יכולים
להכריח; אנחנו יכולים לאשר למי שמבקש לבנות בנייה לגובה. אנחנו
אומרים למתכנן שמגיש את התכנית שהשטח מספיק אם הוא יבנה לגובה,
אבל הם אינם רוצים.

היו"ר השר א. שרון:

אני רואה כפרים קטנים ליד השרון ששם בונים בתים של שלוש קומות.

י. קניג:

בענין זה יש תיאום עם משרד השיכון, לגבי אנשים שמקבלים הלואות אנחנו מפעילים אקראי לחץ שיבנו לגובה, אבל זה יקח זמן עד שהם יתרגלו לזה. הבעיה היא שאין היום כסף כמה שצריך להלוואות. בשנים עברו משרד הפנים הקציב הקצבה מסויימת לאותם היישובים, והיה צורך בהוצאות תשתית. זה לא מספיק, וזעקת ראשי הרשויות יש לה יסוד. משרד הפנים יחד עם הסוכנות היהודית, היא באמצעים שלה ואנחנו באמצעים שלנו, נתנו מענקים לצורך זה. הסוכנות היהודית נתנה לכל גוש מועצות 17 מיליון ל"י, ואנחנו ניתן סכום דומה. זה לא מספיק. הבעיה היא שדרג ממשלתי צריך לקבל החלטה בענין זה. נדמה לי שאם תתקבל החלטה עקרונית עם המלצה לאוצר, לא חשוב דרך איזה משרדים זה ילך, של הוצאת 3 מיליון ל"י להוצאות תשתית מוניציפליות, זה יכול בצורה כלשהי לכסות את ההוצאה. סך הכל נדמה לי שהיום היישובים החדשים מקבלים את השירותים שלהם הודות למאמצים של המועצות האיזוריות, וראשי המועצות זכאים לכל עידוד על המאמץ שהם עשו. אני בטוח שהם יעשו זאת גם בעתיד, שרק יבואו יהודים.

היו"ר השר א. שרון:

אם יש אפשרות לתת תוספת של כסף נקבע פה מה מוסיפים באופן קונקרטי, כי זו הבעיה.

י. קניג:

ניתן כסף. איני יכול להגיד כרגע את הסכום. לא יהיה מקרה שיישוב יישאר ללא שירותים.

זה לא קרה בעבר ואני יכול להבטיח שזה לא יקרה גם בעתיד. אפשר לראות

התיישבות 18.8.80

7.

י. קניג:

זאת כהתחייבות. עמדת בהתחייבותי עד עכשיו, אשתדל לעמוד בהן גם
חבא. השירותים יינתנו, הם ניתנו בעבר ויינתנו גם בעתיד.

השירותים לישובים יינתנו.

מ. דרובלס:

זאת אומרת שאתם תשלמו? משרד הפנים עד לזה
וידאג לכך?

היו"ר השר א. שרון:

יינתן מענק מיוחד; נמצא כסף להוצאות מיוחדות.
עשינו זאת בשנה שעברה ונעשה זאת גם השנה.

י. קניג:

אני חושב שישראל קניג לא הבין בדיוק את
הערתו של דוד קורן בענין הכפר הערבי, כפי

לובקה זכין:
משרד החקלאות עכו

שאנחנו רואים אותו. אנחנו כל הזמן נחרדים מהפרישה הרחבה של הכפר
הערבי, כי אנחנו חוששים שמחר יתפרשו עוד יותר; אם לא נמצא דרך להעלות
אותם לגובה או בעוד 5 או 10 שנים מהמיתאר יצטרך לעבור שינוי יסודי.
אני מציע שבנושא זה תהיה פה הצעה קונסטרוק-

טיבית ולכן צריך לדון בזה. אנחנו רואים שבנצרת עלית בנו בתים לגובה
רב, ובו בזמן נצרת תחתית היא עיר של וילות והם טוענים שאין להם אדמה.
במקום לתת להם עוד אדמה שהם יבנו לגובה. מוכרחים למצוא דרך להעלות
אתם לגובה. צריך להתחיל לבנות לגובה ביישוב הערבי העירוני, כאשר
הופכים את הכפר ליישוב עירוני, ואת השיכופים לבנות שם לפחות כמו
שבונים ביישוב היהודי. אחרת נעמוד בעוד כמה שנים במצב שהפרישה הזאת
תהיה בעיצומה. לא באנו לסעון שלא עושים מספיק, אבל צריך למצוא דרך
להעביר אותם לגובה כדי לתפוס פחות שטח, ולהפסיק עם בניית הוילות.

ל. זכין:

דבר שני שצריך להדגיש אותו, כי חבל מאד שאנחנו לא מדגישים אותו מספיק. אתמול סיירתי בשטח וראיתי מה המצב. לא באנו להלל את העשייה שלנו, אנחנו עושים זאת יחד, אבל אנחנו חרדים. נעשתה פעולה עצומה כדי שהישובים האלה לא יפלו. קיבלנו שם אנשים שעוזבים מקומות טובים ורוצים להתיישב בגליל, אבל קשה לראות 7 משפחות ביישוב נושאים בכל העול, והכרחי שנגדיל את מספר המשפחות בכל יישוב למינימום מסוים. אתמול ראיתי בהילה ש-7 משפחות נושאות בכל העול של היישוב הזה. לדעתי צריך לקבוע מינימום של 30 משפחות בכל יישוב כזה, עוד לפני התכנון.

בתום לחבר הוועדה למצפים אני מודיע שכל מצפה יאושר מיידית כיישוב, אבל צריך ללוות את האזרחים האלה בקביעת של 30 מינימום משפחות לכל יישוב כזה. יש גרעין של 7 משפחות ויש עוד 20 או 30 משפחות שרשומות. יש יישובים שהמשפחות נוטלים אנשים מבחוץ והם נושאים בעול. מוכרחים למצוא תקציב לבנייה זמנית, וייעבדו את הפרטים אחר כך. צריך להביא לכך שיהיו 1000 עד 1500 משפחות בכל היישובים האלה. אני משתומם על ישראל קניג שהוא מתחייב כאן על כך, כי אני יודע שאין לו כסף.

י. קניג:

יהיה מענק מיוחד לשירותים ליישובים האלה.

צבי רייז:

שרבים הניצוח עוברת למועצות לפני שהמתיישבים ראש מועצה איזורית נעמן נכנסים לבתיהם, כי אנחנו רוצים לשמור כאן על הרוח החלוצית של המתיישבים, אבל לשם כך חייבים לתת להם שירותים ולא רק השירותים הראשוניים של חינוך ובריאות, אלא גם קצת תרבות, השכלה וכדומה. איננו יכולים להשאיר אף ילד אחד ללא סידור בבית-ספר, למרות שיש מועצות מקומיות שצריכות להסיע לעתים ילד אחד או שנים למרחק של 65 ק"מ במקום

צבי רייז:

10 ק"מ, אבל חייבים לעשות זאת. אמנם יש לזה כתובות, אבל כל הכתובות הן פיקטיביות.

המועצות האזוריות צריכות לעשות כל מיני דברים ואפילו לעזור בעקירת קוצים ועזביה כדי שלא יהיו במקום עקובים ונחשים, ושהכניסה תהיה קצת מסודרת. אנחנו צריכים להוציא השנה 1.5 מיליון ליי לניכוש קוצים וסידור שבילים לכפרים וליישובים.

ועוד דבר במסגרת איכות החיים - מועדון

לנוער. המועצות המקומיות אינן יכולות לשאת בזה, אם כי זה מתפקידן.

עשינו כמיטב יכולתנו בעזרתו של ישראל קניג, אבל זה תלוי גם באדם

שעומד בראש המועצה.

השנה ייתי צריך לגייס 6 מיליון ליי בשביל

אוטובוסים להובלת האנשים לעבודה והילדים לבתי-הספר, ולקחתי אותם מאיזה מקור, רק 3 מיליון ליי באו ממשרד הפנים והמחצית השנייה ממקורות אחרים, לפי מיטב ידיעתי.

בפגישה שהיתה לנו בשמן הסיור בגליל הצעתי

לקבוע סכום של 3 מיליון ליי לכל יישוב, שהוא צריך לגייס אותם. לפי רמת המחירים של היום, גם אם ננהג בצנעה כולנו הצענו למסקנה שנחוצ תקציב מיוחד של 3 מיליון ליי לכל יישוב חדש.

לגבי התכנית של "בנה ביתך" כאן צריך קודם-

כל ליצור את התשתית. זה לא יהיה היום אלא בעוד 5 שנים, כי אין אפשרות להציע לאנשים לבוא למצפה במקום שומם ולהקים בית. זה רעיון טוב, אבל לרעתי הרעיון הזה אינו מתאים לזמן הנוכחי.

זו ההזדמנות לשבח את הפעולות של ראשי המועצות

מ. דרו בלס:

האזוריות למען היישובים החדשים בגליל, שכן

זו פעולה יוצאת מן הכלל. אני רוצה לקוות שבעקבות המועצות שאישרו זאת -

אם זה היה מתקצב או לא - ילכו גם יישובים ותיקים. אם היישובים 10/.

מ. דרובלס:

הוותיקים היו יכולים להכנס לכל יישוב ולאמץ יישוב חדש, לאו דוקא מבחינה כספית, אלא בפעולות שונות שבהרבה מקרים שווים הרבה יותר מכסף. בכל הרשויות שאנחנו עומדים אתן בקשרים אנחנו מוצאים איוון קשבת. לגופו של ענין בענין המצפים - אני מסכים עם כל החברים שאומרים, כי יישוב של 7 משפחות אינו יכול לתפקד כיישוב לטווח ארוך, בזה אין כל ספק. אבל המצב הוא שעל מנת להביא אותם היישובים החדשים למינימום שבין 25 ל-30 מבנים בכל יישוב, אנחנו זקוקים לפחות לחצי מיליארד ל"י. לסוכנות היהודית יש גרעין לפי התכנון שלנו. בינתיים הזמן עשה את שלו ויש חוסר בתקציב. אני יכול להגיד שבמושב חבר הנאמנים האחרון הצלחנו לגייס מקורות נוספים. יש תכניות שאולי בכל זאת נוכל לקבל בשבילן תקציבים מבחוץ כדי להשלימן. הקמנו יישובים אבל עוד לא עשינו פעולות התשתית, והחורף מתקרב ובא. חייבים להקים שבילי גישה, כי בגשם הגישה ליישובים אלה קשה מאד. רק מעט חודשים נשארו כדי לעשות פעולה זו, אבל נצטרך לעשות זאת, כי לא נוכל להשאיר את המתיישבים כך. לא משנה כמה כסף דרוש לזה, כי אין לנו גם החלק הקטן מזה. במסגרת השיטה של "בנה ביתך" סיימנו את התכנון של 6-7 יישובים במסגרת התכנית הזאת. אפילו אם יהיה כסף ויהיו אנשים, התכנון המפורט עוד איננו. זה יקח לנו כ-3 חודשים במקרה הטוב ביותר. במקרה אחר, זה יקח יותר. אני מציע להחליט פה להטיל על הגורמים צעדי ימים לספל בכך, בתכנית של "בנה ביתך" לגמור את התכנון המפורט, כדי שאפשר יהיה לגשת לעבודה, אחרת יהיה מצב שתהיה הרשמה של מתיישבים ויהיה כסף ולא יהיו תכניות. אני חושב שאם תהיינה תכניות מפורטות הרי במסגרת זמן של שנתיים אפשר יהיה להכנס לבתים במסגרת התכנית הזאת. גם אם זה יעלה 5 מיליון ל"י אין לנו הכסף הזה, אבל אנחנו הקימו את היישובים האלה במקומות חיוניים, וחיוני מאד לבצע תכנית זאת. אבל אי אפשר להביא החלטה זו לביצוע אלא אם יהיו מקורות כספיים אחרים. אם תכנית זו תצליח - ואני מאמין שזה יכול

התיישבות 14.8.80

11.

מ. דרובלס:

להצליח - היישובים האלה הם יישובים סגורים, והבעיה היא טכנית, כי ליישוב סגור מי שרוצה להתקבל כחבר צריך להיות מועמד במשך שנה, וברור שמי שהוא רק מועמד ואינו מתקבל סופית כחבר היישוב, הוא לא יגש לבנות את ביתו במסגרת התכנית "בנה ביתך".

היו"ר השר א. שרון:

אמרנו שצריכים לפתוח 5 יישובים לקבלת חברים חסשים: שני הגלעונים ושני הקמונים ואת עדי,

והחלטנו לפתוח אותם.

ש. רביד:

זה עוד לא הוכנס לתכנית.

מ. דרובלס:

צריכים או להקטין את תקופת המועמדות, או לקבל חברים על בסיס אחר, אחרת לא יתחילו לבנות את הבית; אף אדם לא יגש לבנות את ביתו כל עוד לא קיבל תשובה שהוא נתקבל כחבר.

דוד קורן:

אבל מי שכבר גר עכשיו בבית של הסוכנות היהודית יכול להתחיל לבנות את ביתו ואז הדירה שלו

תתפנה לחברים חדשים.

מ. דרובלס:

במקרה הטוב יש 7 משפחות בדירות כאלה, אז רק שבע דירות יכולות להתפנות. אם יישובים מסויימים עם מספר כזה של משפחות מתפקד כיישוב לכל דבר, כל הכבוד למתיישבים. אבל ייתכן שעלוך לבוא משבר, כי בשנות ה-80 אין אותו האידאליזם כפי שהוא היה פעם. במידה שישנה האפשרות למצוא מקורות כדי לחזק את היישובים, צריך להביא לשם עוד 150-200 מבנים, ואז נחליט איזה סכום דרוש. זה השלב הראשון. אם התכנית של "בנה ביתך" יכולה לעזור, אם כי היא לא עונה על הצרכים, זה הרבה יותר ממה שאפשר לקוות.

יעקב יעקב:

ראש המועצה האזורית
מעלה יוסף

אנחנו מתלהבים כאן מהמצב כאילו הכל בסדר,

ועושים הכל כדי שהמתיישבים יהיו מרוצים.

אנחנו מכירים את הבעיה בשטח, שאם המתיישב לא יקבל כל מה שדרוש לו מבחינת החינוך, הבטחון, התרבות וכדומה, הוא עלול להגיד שזה לא בשבילו. כדי להציל משפחה כזאת, צריך לעשות הכל, כי להביא משפחה אחרת זה יעלה פני שפיים.

כאשר מדברים על דבר טוב וחיוני נתקלים

תמיד בטענה שאין כסף. להקמת יישובים אלה לדעתי אסור להגיד שאין כסף;

צריך למצוא את הכסף. התחלנו בצורה יפה מאד ולא ייתכן ש-7 או 12 משפחות ניתן להם במשך כל הזמן לחיות בצורה כזאת. תמיד יש מישהו שהוא במילואים, או שמישהו חולה וכאשר צריכים מישהו שיסמור אין איש. לפעמים צריך להסיע ילד אחד לבית-ספר במרחק רב, וזה עולה כסף רב.

עוד לא קיבלנו עד היום כסף בשביל המפים לקראת

שנת הלימודים ההולכת וקרבה. עשיתי כל מה שהייתי צריך לעשות גם בשטח

הבטחון, אבל אני נמצא במצב שאין לי החודש הכסף לתשלום משכורות. עם כל

הכבוד למר קניג ולהתחייבויות שלו, עוד לא קיבלנו את הכסף.

היו"ר השר א. שרון:

יש לנו עובדות המוכיחות שהיושבים בעין יעקב לא

יסבלו הרבה; אבל במקומות אחרים שבהם יש רק

7 או 10 משפחות, ואנחנו הבאנו אותן לשם, לקחנו על עצמנו סיכון גדול

מאד, שאם לא נעלה אותם על הפיסגה, זה עלול להתמוטט.

י. קניג:

אנחנו ערים לנושא זה. לא המצפים אשמים שאין לו

הכסף הדרוש לתשלום משכורות.

יעקב יעקב:

אין ויכוח שצריך לעשות זאת, אבל לא רק הכסף

למשכורות חסר, צריך לדאוג גם לחינוך. 13/.

התיישבות 14.8.80

13.

יעקב יעקב:

זה לא קל. 7 משפחות ליישוב זה לא מורד,

אין לנו אפילו מניין.

י. קניג:

ברור שמספר המתיישבים בכל יישוב חייב לצדול.

היו"ר הר. א. שרון:

בענין זה אנחנו צריכים לסכם ולהחליט, אבל

לאף אחד אין הכסף, עם כל הרצון לתמוך במפעל

זה. צריך לקבל החלטה היום.

יעקב יעקב:

הבעיה של היישוב היא לא רק הקמת הבית. לדעתי

צריך להחליט על 30 יחידות וצריך להחליט מתי

הן ייבנו, כמה יחידות ייבנו בשנה זו וכמה במשך השנתיים הבאות, ואז יהיו

30 יחידות הדיור, וגם המתיישב ישתתף בהוצאות.

לבעיית הכבישים - ישנם יישובים כאלה שבחורף

אי-אפשר להכנס אליהם. לפחות חצי מהכביש צריך להיעשות בחלק מהיישובים

האלה, אבל זה צריך להיות בשלב הראשון, כי אם זה לא יהיה, האנשים עלולים

לעזוב.

לבעיית הקיום - יש כאלה שיש להם עבודה במקום,

ויש כאלה שאין להם מקום עבודה. צריך לפנות למשרד התקשורת, לדואר ולאנד,

ולמוסדות שונים שכל אחד מצדו קצת יוותר על העקרון, ויעזור גם למתיישבים

האלה.

אם אנחנו מחליטים שהמצפים יהפכו ליישובים צריך

לתת להם שמות של כפרים. כפר יכול במשך 5 שנים להגיע ל-30 יחידות ובמשך

10 שנים להגיע ל-60 יחידות, כשכל אחד יתפתח לאט.

ח"כ א. כץ:

אני מבקש לחדד את השאלה שהובאה היום לדיון

על ידי היו"ר. בזמנו הוסבר שאחת המטרות

העיקריות להקמת המצפים היתה לשמור על הקרקע של המדינה, כדי שהמדינה

חה"כ א. כץ:

לא תפסיד קרקע, ולכן קיבלנו את הקונצפציה של מספר קטן של משפחות בכל מצפה. לא השלינו את עצמנו שזה יהיה חי הנושא את עצמו. עכשיו מוצע להעלות את מספר המשפחות בכל מצפה שיהפוך ליישוב ל-30 משפחות וזה חייב להיות חי הנושא את עצמו.

אני שואל את היו"ר: האם הכוונה היא לשינוי

בגישה הקונצפטואלית במטרה העיקרית והמקורית של הקמת המצפים? האם זה לגבי חלקם או כולם? אם יש כאן שינוי קונצפטואלי ואין כסף אז כל העניין יסאר על הנייר. לכן צריך להחליט קודם כל על זה. אם הבעיה היא שינוי קונצפטואלי, הרי כל מקום שניתן צריך להפוך אותו לנקודת יישוב גדולה. אבל השאלה היא האם זה ניתן. אם זה לא ניתן, כל הדיונים אין להם ערך. השאלה השניה היא במישור התקציבי - גם אם נקבל החלטות טובות השאלה היא אם יש כיסוי תקציבי?

בניו רונן:
יו"ר המועצה האזורית
לא רק במיגזר העירוני, אלא גם במיגזר הכפרי, נעתון

הנושא שהוללה במסגרת הרעיון של הקמת המצפים היה הנושא שיש להתחיל בשלב מסויים ראשוני של הפעולה. מעולם לא חשבנו שהמצפים האלה צריכים להיות רק לפטרה זו של תפיסת קרקע ושמירתה. אם כן, לזה היו מספיקים מגדלי תצפית של מצפים של משפחה אחת. לא זו היתה הכוונה. נתנו לזה שם של מצפים כדי לכסות על המטרה הראשונית הזאת. לנו, אנשי הגליל נראה, שהיישובים האלה שהועלו על הקרקע בשלב הראשון כמצפים, חייבים להפוך אותם ליישובי קבע. חשוב לנו שהתהליך הזה יהיה תהליך מתמשך ולא פעולה חד-פעמית.

בוניו רונן:

לכן אנחנו באים היום ומתוך ראיית המצב

בשטח ומציעים שנזנח את המונח מצפים, כי הוא מכניס לדעת-הקהל מושגים משונים. צריך לדבר על יישובים ולא על מצפים, כי לזה יש מושגים ברורים. גם יישוב שמתחיל עם 10 משפחות צריך בעתיד להיות יישוב, ולהתקבל כיישוב כפי שאנחנו מכירים אותו גם בגליל וגם במקומות אחרים; כדי שהיישוב יהיה בעל כושר עמידה חייבים לראות את ההתפתחות ואת ההרחבה. בשלב הבא צריך להוסיף משפחות; בשלב הבא צריך להוסיף יחידות דיור זמניות, כי אי אפשר לצפות שבשלב הראשון המתיישבים ישקיעו את כספם במסגרת "בנה ביתך". אולי פה ושם יהיו מתיישבים שיסכימו להשקיע את כספם ולבנות את בתם הסופי, אבל אנחנו חוששים שזה יקפיא את ההתפתחות של הנקודות החדשות, ולכן צריך להגדיל את מספר המשפחות במבנים הזמניים.

דיברנו על סדר גודל של 300 או 400 אשכנז

יחידות דיור. אם אפשר לדבר על אלפי יחידות דיור, כפי שאמר כאן מר דרובלס, אדורבא. אני חושב שזה חשוב, שעוד במסגרת שנת התקציב הזאת יהיה המשך לפעולה, מפני שהגרעינים שמצפים להמשיך העליה על הקרקע מרוכזים בערים ובכל מיני מקומות אחרים, ששם יושבים חברים הצמודים לגרעין היושב כבר על הקרקע. יש להם קופה משותפת והם מצפים לעליה, וצריך לאפשר להם זאת. אני בטוח שהתפתחות כזאת תאפשר להגיע גם לביצוע התכנית במסגרת "בנה ביתך" אבל לא בשלב הראשון. צריך לזכור שביישובים הסגורים המועמדות לחברות היא של שנה אחת, ולא כל אחד בטוח שהוא יתקבל כחבר קבוע. כאן קובע גם השיקול הכלכלי ומקורות הפרנסה. לכן הנקודה העיקרית שצריך לדון בה היא: המשך ותוספת בנייה זמנית, ממלכתית או לאומית, ולא פרטית, ליישובים האלה.

נקודה שניה, כדי שיישובים אלה יחזיקו מעמד

יש צורך להשלים את עבודות התשתית, והכוונה היא לחשמל, מים, כבישים, טלפון ותקשורת לכל יישוב. הנושא הזה אינו פתור עד היום, וזה נושא

כאוב.

בוניו רונן:

למשל, נושא הכבישים. כרגע בכל יישוב ישנה תשתית של כביש, אבל חברת אנד אינה מוכנה לנסוע לאף יישוב כל עוד אין שם כבוס אספלט. אם עד החורף לא יהיו כבישים עלולה להיות נשירה מהיישובים האלה.

נקודה שלישית, חלקן של המועצות האיזוריות בנושא הזה של המסך להתיישבות החדשה - היה לנו מובן מאליו שאם רוצים להבטיח את הפליל צריך לדאוג להתיישבות החדשה, ואנחנו עושים זאת בכל המיגבלות שלנו גם מבחינה כלכלית וגם מבחינה חברתית. חלק מהיישובים האלה מאומץ על ידי יישובים ותיקים. יש לנו היום ארגון לשעת חרום, ואם קורה משהו והגברים מהמפגים מגויסים, היישובים הוותיקים לקחו על עצמם את הטיפול ביישובים החדשים.

אנחנו פועלים בכל תחום ותחום עד כמה שזה רק ניתן. לנושא החינוך נתנו את מלוא התשובה. קלטנו את הילדים בבתי-הספר של הקיבוצים והמושבים.

לגבי מה שקורה בשטח - עם כל הרצון הטוב שיש לישראל קניג וכל הדאגה שמכרסמת בלבו לגליל, עלינו לדעת שהאפשרויות של קניג עם כל התקציבים של משרד הפנים וחוקות מלענות על הצרכים אפילו להתחלתה של תשתית. בכל נושא ונושא נותנים ליישובים החדשים אותם השירותים שנותנים ליישובים ותיקים. התקציב שמשרד הפנים מסוגל להעמיד לרשותנו הוא אפילו לא החצי ממה שדרוש. נראה לי שההכרזה של קניג שהוא ידאג לכך אינה מספקת. צריך להעלות את הנושא לדיון על רמה ממלכתית, ולא רק משרד הפנים צריך לממן את התקציבים. צריך למצוא פתרון באותו סדר גודל, כי לדעתנו נחוצים כ-100 מיליון ליי לנושא של המצפים מבחינת ההוצאות השוטפות במשך השנה התקציבית הנוכחית. אני יודע מה התקציב שעומד לרשותו של קניג, אני יודע כמה הוא מקציב לי.

מ. בן-מאיר:

ברצוני לפתוח בשאלה שהועלתה על ידי חה"כ

כך בנושא הקונצפציות, האם יש פה תפישה

של קונצפציה חדשה של ההתיישבות האזורית. לדעתי הקונצפציה לא תשתנה אם יהיו 10 משפחות או 30 משפחות בישוב. הבעיה היא איך עונים על השאלה של תפידת שטחים ענקיים על ידי מספר קטן - גם 30 משפחות זה מספר קטן - של מתיישבים בכל יישוב ויישוב שהוא באזור מפורז מאד. יש בעיה של קיום יום-יום כדי לקיים חברה אנושית. מבחינה זו לא 7 ולא 30 משפחות אינם מספרים מקודשים.

זה לא יהיה חי הנושא את עצמו בלי לדאוג לתפישה

קונצפציונלית שונה של השירותים, וזו הבעיה. זו עלולה להיות אשליה מסוכנת אם חושבים שכאשר עוברים מ-10 ל-30 משפחות באה המולה לעולם. זה לא נכון. מבחינה זו לא היה שוני בתפישה הקונצפציונלית. לצערי לא הושגה הקונצפציה בענין המרכזי. אני מצטער שהישיבה הזאת אינה מתקיימת במקום, כדי שהשרים הנוגעים בדבר יראו, כי טוב מראה עיניים ממראה נפש.

היו"ר השר א. שרון:

בתחילת הישיבה התנצלתי בשם השרים שלא הצלחנו

להגיע לצפון במשך שבועיים. קווייתי שהם יבואו

לישיבה הבוקר. זו כוונת הדברים של מר בן-מאיר, לאלה שלא היה בראשית הישיבה. צריך לקבל כאן החלטות קשות שרציתי שיהיו שותפים להן גם השרים שלא באו. נקבל החלטות, ואם הם ירצו לערער - יערערו.

מ. בן-מאיר:

אצאא אני מצטער על זה לא מפני שהם אינם

נוכחים בזמן שמקבלים החלטה שיש לה משמעות

גורלית, ואני רוצה להסביר את דברי.

אנחנו היינו עדים לתופעה שהגליל עלול להישמט

מידנה מבחינת השטחים או מהבחינה הדמוגרפית, שהיא שאלה מאד מסובכת.

אז נעשתה הפעולה של המצפים. ברצוני להדגיש שזוהי רק התחלה, בלי קשר

ס. בן-מאיר:

לשאלה המספרית, זה נסיון, בלי קשר לעובדה שיש 15 או 30 משפחות; איש אינו יודע כיצד זה יתפתח.

אפשר היה לא לעשות זאת, אבל זה חמור מאוד. אני רוצה לקרוא לילד בשמו, זה עלול להיות חמור יותר, כי זה עלול להתפרש כך שאנחנו עלולים להיכשל מבחינת מעמדנו היהודי בגליל; זה חומר שבעתים מאשר לא להתחיל באיזו שהיא פעולה. הדבר הזה-תוצאות שאי-אפשר להפריז בהן, כאשר אני מניח על כפות המאזניים את מה שאנחנו מסכנים ומה הדבר אאצאצא שלו אנחנו נדרשים כדי להימנע מסיכון מיותר. הבחירה היא פשוטה מאוד.

כאן אני רוצה להדגיש, אם לא נאמץ שיטה זו אם בוועדת השרים או גורם ממשלתי אחר, לא נעים יהיה לאנשים העומדים בפתח לעוד כמה יחידות קרקע, והמועצה האזורית לא תוכל להתמודד עם מטרה שהיא מעבר ליכולתה. אני מוכן להגיד זאת ברורה יותר למי שרוצה לדעת את הדברים: בין יודפת ועד ליישוב הררית יכולים לראות מה כוחה של מועצה אזורית לסגור את הפער הזה, אבל אין בכוחה לסגור את הפער הזה לא בתשתית וגם לא בשירותים נידים.

אם הממשלה תבין את השינוי הקונצפטואלי בתפישה האזורית, היא תצטרך להקצות משאבים קודם כל ולהעריך לתת שירותים גם אם יהיו 30 משפחות במערכת האזורית, כי גם כאשר יש 30 משפחות ביישוב עדיין הדיבורי הטבעי בקרב היישוב היהודי הוא קטן מזה של הדיבורי הטבעי ביישוב הערבי. גם אז יצטרכו להסיע אוטובוס עם ילד אחד לבית-הספר. הזעקה של רייזא לא תהיה יותר קטנה אם יהיו שלושה ילדים באוטובוס לבית הספר ולא אחד.

אני רחוק מלהטיל ספק במאמץ שיעשה על ידי הממונה על המחוז לעזור למועצות האזוריות, אבל נושא זה צריך להיות בראש דאגותיו של שר האוצר והממשלה. זה לא פחות ^{של} אולי יותר חשוב, לתת

התיישבות 14.8.80

19.

מ. בן-מאיר:

לו אפשרות שהאטובוס יסיע 2 ילדים לבית-הספר מאשר לסבסד את התחבורה
הציבורית בתל-אביב.

לסיום דברי, אנחנו רננים במקרה זה על מה
שקוראים מצפים ואומרים ש-7 משפחות זה לא פחית הנושא את עצמו וקובעים
מספר מינימלי של משפחות שדרוש. זה מאד שרירותי. גם כאשר יינתנו
כל גורמי הייצור - ועושים מאמץ אדיר לתת את גורמי הייצור הדרושים
אמצעים לשרשרת היישובים המפוזרים בבקעת הירדן - אם לא תתקבל התפישה
האיווית לא יעמדו היישובים גם אם יפיו להם כל הקרקע וכל המים
הדרושים וכל מה שצריך.

הוא הדין בשרשרת הדלילה המשתרעת מסדום
ועד אילת. מה שנדרש פה מהיישובים זה להפריש מהכנסותיהם לצרכי קיום
היישובים, וזה נכס צאן ברזל מעבר למה שהפרה והגזר יכולים לשאת.
מדובר על דברים גדולים כאשר יש סיכוי רב להצלחה מרשימה בגליל, אבל
כגודל הסיכוי כך גם גודל הסיכון.

איק לוטן:

ראש המועצה האיווית
סולם צור

אני קשור בנושא זה שנים רבות. אני רוצה
להזכיר לישראל קניג, שפרסם בזמנו את המסמך
המפורסם שכולם גידפו אותו, אני אמרתי לו אז שהמסמך הזה יפנה את הפוקוס
לאחת הבעיות החמורות; ואני רוצה להגיד עכשיו איך אנחנו רואים את המצב.

הבעיה

אני חושב שאת |הדמוגרפית| אנחנו נשנה באמצעות

גורמים אחרים שקיימים בגליל, על ידי עיבויין של פקודות ההתיישבות. לשם
כך צריך להעתיק אנשים מהערים לגליל על ידי יצירת זהות יהודית, כדי
שאנשים מנתניה וממקומות אחרים במרכז הארץ יבואו לגליל לא רק לסוף
שבוע, אלא להפוך את הגליל לאתגר וליעד.

אריק לוסן:

דיברנו על כך עם השר לא מזמן והבטחנו לו

שגם כיריבים פוליטיים אנחנו נשתף פעולה, ויצרנו אווירה של סימביוזה
שצריכה לשמש דוגמה לעם האומלל הזה, שיודע להתקוטט אבל גם להתקומם
בבעיות מאד חיוניות להתפתחותו.

בזמנו כאשר הבאנו את התכנית הזאת לא העזנו

לבקש מהממשלה הכרה בסטטוס של היישובים האלה. יכול להיות שחשבנו אז

לא נכון. (היו"ר א. שרון: בענייני התיישבות מעולם לא מכניסים כאן

שיקולים פוליטיים ומפלגתיים). לכן אמרתי בישיבה הקודמת שאחרי שנים

ארוכות זכינו בחודשים מעטים לראות לראשונה שמספר היהודים בגליל גדל.

לפי הנוהגים של מזרח אירופה הייתי צריך להסתיר זאת, אבל אמרתי זאת

בכל הפגשות, כי זו האמת היום, א וזו זכותך הגדולה וזכותה של הסוכנות

היהודית והקקרון הקיימת שעסקה בעניין זה. בסך הכל רצינו להתנבב ולהיות

לעזר, כי אנחנו האנשים שיושבים במקום. גם כאשר אני יושב בחניטה אני

יודע מה נעשה בצפון וברום, ואני יכול להבטיח לכם ממה שאני רואה כאשר

אני בא למצפים, אני אומר לכם שאין מה לחשוש. גם אני זאצא לקבוצה של

28 משפחות חברים שעלו על הקרקע ובמשך השנים הגענו למשק גדול עם תעשייה

ועם חקלאות מפתחת. ואנחנו רוצים עכשיו לאמץ ולהשקיע מכווננו למצפים

החדשים. בנושא זה של הגליל ישנה קונצפציה ש-98% מהיישובים הוותיקים

יכולים להגיש עזרה ליישובים החדשים.

כאשר השר ביקר ביעד הוא אמר דבר מאד חשוב:

חברים, עם ישראל אין לו כסף לבנות ארטונות. אבל אי-אפשר שהמתיישב יחכה

עד שמסדורים לו את בעיות הביוב והמקלחת החמה וכדומה, כי עד אז הוא לא

בא. אנחנו היום צריכים לשאוף לכך - ואני אומר זאת כאיש ההתיישבות

העובדת - שגם היוזמה הפרטית תגיע לגליל. אני טוען שהיוזמה הפרטית

צריכה להגיע לשם כבר היום, כי יש ביניהם שהם טוענים שהם לא ציונים,

ואינם רוצים לעסוק רק באיסוף הכסף. הנושא של הציונות הפך במשך השנים

נושא בשביל השנור והם רוצים להינתק מזה.

אריק לוטן:

אנחנו צריכים היום לאתר את השטחים והמדינה צריכה לתת את התשתית היסודית, וזה צריך להיות בכל הקו מחימה, כרמיאל והקריות. לא צריך לכל אחד להעתיק את החממה שלו, כי אין לממשלה הזאת הכסף לזה, וגם אם תהיה ממסלה אחרת, אם יהיה תחליף, לא יהיה לה הכסף. מר דרובלס אמר נכון, צריך לאמץ את היישובים החדשים, כי הרגש של ההשתתפות הוא בזה שבלילות יש חירות רבים יותר בגליל, והערבים מרגישים זו הפעם הראשונה שזה רציני, אחרי שנים רבות של שיתוק בגליל. העם שלנו יש לו כל מיני מחשבות איך להביא נוצר מחוץ-לארץ שישב במצפים, נביים אותו לענין הזה. אנחנו צריכים להתאחד כדי שיהיה לנו יותר כוח.

לדעתי צריך להקים מועצה אחת שתטפל בענין זה; מועצה אחת או שתיים בכל הגליל שתטפלנה בענין זה. יש עכשיו צורך באיחוד שטחים. נאמר כאן שלא צריך להפקיע קרקעות, אבל אי אפשר שבמדינה זו בתרוצץ במשך שנים בגלל חוסר הרצון להחליט על הפקעה של דונם אחד או שנים לכביש למנוף, למשל. אנחנו יוצרים מצב של חולשה של 350,000-8 ערבים מרגישים בחולשה זו. במקום שיש צורך בהפקעת קרקעות צריך להפקיע לא כדי להרגיז מישהו, אלא כדי לאפשר קיומו של תהליך שצריך לעודד. את הנושא של פיתוח הקונצפציה של שלב א' של המצפים ביצענו. היו לענין זה גם תוצאות אחרות. מאז שהתחלנו בכל הענין הזה גם הבנייה הבלתי-חוקית התחילה לרדת, גם תפיסת השטחים, כי יש עכשיו יותר עיניים בשטח. אבל לא עשינו זאת רק בשביל זה. היישוב הזה צריך להרגיש שיש לו יכולת של קיום.

יחד עם פיתוח השטח אנחנו מוכרחים היום בענין זה להראות אפשרות של ביטוס בשלב השני, אבל שוב פעם לא לשבת ולחכות עד שיביאו לנו את הדברים.

אריק לוטן:

בשליחותו של השר שרון, שהתגייס יחד אתנו, לפתור בעיה נוספת, במקומות שלא יהיו מצפים, להביא יהודים שרוצים לחיות בגליל, ורוצים רק לדעת איפה הם יכולים להתיישב; במקום שבו הם יסתדרו בעצמם. יש היום תהליך חשוב של עצמאות יהודית ממדרגה ראשונה. לענין זה צריכים כולנו להתגייס היום, כי אם חס וחלילה ניכשל - ואסור לנו להיכשל - זה יהיה יותר גרוע מאשר לולא היינו מתחילים.

בדרך זו וברוח זו של שיתוף פעולה אני מוכן ללכת יחד עם השר לרמטכ"ל ולשאול אם יש לו כסף. בסך הכל אנחנו צריכים לבקש ממנו רבע מיליארד לירות. אתמול דובר על סכום של 20 מיליארד ל"י. יש במדינה זו עוד כסף לפתור כמה בעיות. שאלתי את לוינסקי, גזבר ההסתדרות הציונית, מה הוא יכול לעשות. כל העם בישראל צריך לדון איך לבנות 200 בתים נוספים בגליל. לענין זה צריכים כולם להתגייס ולמצוא את הכסף. צריך להתאחד ולהמשיך לפעול, ובדרך זו נצליח. אין לי ספק.

ש. רביר:

אחרי הדברים של אריק קשה לגשת לדברים פרואניים. ברצוני לשאלה הקונצפטואלית

האיוורית, מה היה בסתר לגם של המתכננים של המצפים. הקונצפציה האיוורית היתה קיימת גם לפני המצפים. מערכת השירותים אינה יכולה לעמוד גם בקהילה של 200 משפחות. זה נכון גם בבקעה וגם בשטחים אחרים. האמת היא שאת הקונצפציה של המצפים ביצוע לפני שהקונצפציה היתה מושלמת, כי היתה שאלה של זמן.

אבל גם חה"כ כץ צודק, כי היו שתי מחשבות: להנתק בקצב של שמירת הקרקעות בגליל מהקצב של הקמת יישובי קבע. מאחר שהקצב של הקמת יישובי קבע לא הבטיח שהדבר ייעשה תוך תקופה של 10-15 שנה, אמרנו שצריך לנתק את הקצב של שמירת קרקעות המדינה מהקצב של הקמת יישובי קבע. הדבר השני היה, הרצון לסבך את המערכת. היה ברור

ש. רביד:

לנו שהמערכת תסתכן והיא תצטרך לעסוק במה שהיא עוסקת עכשיו.

היו"ר השר א. שרון:

אני יודע כמה שנים חיו בדגניה רק 7 חברים.

אינני מפחד מזה, אבל ניאבק כאשר יש על מה

להיאבק. אם אין על מה להיאבק, מה אתה נאבק על כל היישובים. עובדה

היא שביישוב הילה 7 חברים נושאים בכל עול השמירה; או למשל היישוב

חרדלית, עד היום אין שם דרך, ועד החורף לא תהיה דרך, אבל לא תהיה

דרך אם לא יהיו מתיישבים בחרדלית. אני מאמין בשיטה זו. אני זוכר

מגיל צעיר במשך 45 שנה מה קורה בשטח זה. אני לא האמנתי אף פעם שאפשר

לבנות כמעט את כל השתשית ולהכין מקורות תעסוקה, בתים, כבישים, מים וחשמל,

ורק אז להביא את המתיישבים. ראשית כל צריך להכנס ואחרי זה בשלב הבא

מתחילה לצלות זעקת המתיישבים. ברור לי שאני לא נאבק לבד, יש לנו

שותפים נוספים למאבק הזה, כי כל אחד אחראי לקטע מסויים, ואז מצליחים

להתגבר.

אותו דבר יהיה בממשלה אחרת, כי גם היא תהיה

לחוצה, ומצליחים להיאבק כאשר מעורבים בזה אנשים. אני מדגיש את המושג

הזה של הסתבכות, כל הציונות היא הסתבכות. לפי דעתי נכנסה לזה הממשלה

ברגע האחרון. זה יכול להיות באותה ממשלה וגם בממשלה אחרת. הכל בנוי

על אנשים. יכול להיות אדם יוצא מן הכלל, אבל בנושא זה אינו רואה את

אדחיפות הנושא. אותי הנושא הזה מטריד שנים רבות. ברגע שזה ניתן

בידי שמתי על זה את כל כובד משקלי. ממשלות מתחלפות, זה דבר רגיל,

אבל אני ראיתי דחיפות ראשית כל להכנס וליצור מצב שיהיו בגליל אנשים.

זו מהפכה מוחלטת. עכשיו צריך לתת עוד תמיכה. אנחנו עכשיו מטפסים על

גבעה, וכדי שהדבר יוכל להתקדם ולקצור הישגים חייבים בעוד טיפוס על הגבעה.

עוד מאמץ ונשימה כדי שאפשר יהיה להגיע למטרה.

ש. רביד:

בעבודה שלנו על נושא המצפים תכננו 28 מצפים

שעסקנו בהם שייחפכו ליישובי קבע בקצב של

7-6 לשנה. כך חשבנו בזמנו כאשר הרעיון נולד לפני כשנתיים. הבעיה

היא שכרוע המערכת הזאת אינה עונה על הקצב הזה, ואין זו שאלה של החלטות

שיו"ר הוועדה רוצה לקבל.

אבל לגבי שאלתו של חה"כ אברהם כץ צריך לציין

שיש מספר מקומות שבהם אין אפשרות לתת פתרון של קבע. זאת אומרת, היישובים

עלו על מנת לתפוס שטח, והנושא הזה של יישובי קבע תלוי בחילופי עסקאות

של קרקעות. הנסיון בעבר הוכיח שנוכחותנו בשטח מקלה על רכישות של

קרקעות ועל חילופין. העיסקאות הן אחרות כאשר המתיישב מדבר בשפת השכן.

כתוצאה מהנוכחות שלנו בגליל הצלחנו לרכוש שטחים בקני מידה שלא חשבנו

עליהם לפני 3-4 שנים.

אבל מעבר לזה ברור שנושא התיישבות הקבע

תלוי בחילופי שטחים וברכישות, ויש מספיק מקומות בהם אפשר לתת פתרון

קבע. העזרה הגדולה ביותר למערכת הזאת תנתן בנושא התשתית, וזה קשור

בכל העניין הזה של התקנת טלפונים, סלילת כבישים, מערכת חינוך ומערכת

מוניציפלית.

למעשה רק שני גורמים מכל המשרדים הנוגעים

בדבר נושאים בכל הנטל: משרד הפנים דרך המועצות האזוריות ומחלקת

ההתיישבות של הסוכנות היהודית. מחלקת ההתיישבות נתנה את הדחיפה

הראשונה, וכך עשינו. יצרנו בעיה, פתרנו אותה בעיה ואז התקדמנו לקראת

בעיה נוספת כדי לפתור גם אותה, ופתאום ראינו ארץ מלאה יישובים.

זה מה שצריך לעשות פה, אחרת לא נתקדם בנושא

זה. לפעמים יש לי הרגשה שאני אבל בין חוגגים בעניין המצפים. 92 ק"מ

דרכים שפרצה הקה"ל בנושא זה מאפשרים לעבור ליישובים ביתר קלות, ולא

נוכל להגיע ליישובים אם לא יהיה לזה המסך. התחלה ללא המסך היא יותר

נרועה מאשר אי-התחלה.

ש. רביד:

אני מקווה שיהיה תקציב להתחלת בניית הבתים. אני תומך בשיטה של "בנה ביתך", אבל "בנה ביתך" זה לחוד, אם אפשר להקים 200 יחידות דיור זמניות לאלתר, האחר אינו בא במקום השני. אבל העזרה האמיתית והרצינית ביותר מתבקשת בנושא התשתית. אם לזה הכוונה, שיהיה כביש גישה, ושמשורר התקשורת יהיה חייב להקים תשתית אזורית; אותו דבר בנושא החינוך, זו תהיה תרומה גדולה לרמת השירותים.

חלק מהקשיים שהובאו פה אנשי המצפים מודעים להם. זו הסתבכות המערכת במובן החיובי. הדגש שלי הוא על עזרה לתשתית ממשרדי ממשלה אחרים כדי לעזור לתשתית בשטחים אחרים. עוד לא די ברתי על נושא הפירצה במקום. באותם המקומות שמיועדים להיות יישובי קבע המחלקה להתיישבות יכולה לעמוד בקצב של 6-7 יישובים לשנה מבחינת אמצעי הייצור.

א. בר-און:

ברצוני להוסיף כמה דברים בלבד, בעיקר אחרי

דברי אריק לוטן, על הנושא הזה שקוראים לו השלב השני. הגדלת המקומות הקטנים זה השלב הראשון. השלב השני הוא צורך משפחות לאותם חמשת היישובים הראשונים הסגורים שדיברנו על כך שצריך לפתוח אותם, ולדעתי זה לוקח יותר מדי זמן, אם עד היום כבר עברו מספר חודשים מאז קבלת ההחלטה הזאת, והעניין לא קיבל את התנופה שיכול היה לקבל. אלינו פונים בורדים וקבוצות מערים קרובות וערים רחוקות, אנשים בעלי אמצעים ואומרים: תראו לנו את החלקה הזאת שעליה אנחנו רוצים לבנות את ביתנו. יש לנו, בלי הגזמה, כלפי משפחות כאלה שמסביבות שונות מעוניינות לעבור לשם. תהיינה הסיבות אשר תהיינה, השר שרון קורא לזה ציונות; העם קורא לזה שיפור רמת החיים, העלאת רמת החיים במקום שבו רוצים שהילדים יגדלו. אין צורך לחזור ולהדגיש באיזה תנאים נמצאים היום חלק

א. בר-און:

מהמשפחות האלה בשכונות בערים ואפילו באיזור חיפה, שזה פתרון נכון בשבילן. זה היה הפתרון הנכון בכל העולם במשך הרבה שנים, ואצלנו התהליך התחיל רק בשנים האחרונות. הקיץ הזה יכולנו להביא מאות משפחות שיתחילו לבנות את ביתם באותם המיצפים שאנחנו קוראים להם עכשיו יישובים.

לרבים מהפונים האלה נאמר שזה נושא - וזה

הנושא שאני רוצה להעלות בפני ישראל קניג - שדורש אישורים של ועדות מחוזיות וכדומה, וכל הדברים האלה לוקחים יותר מדי זמן. יש דברים שבהם אנחנו צריכים ללחוץ יותר.

י. קניג:

מי שאמר זאת אינו מתמצא בעניינים, זו אינה

בעיה היום. האמת היא ששרי הממשלה סיבכו אותנו

כך, שכרגע זה הפוך להיות לבעיה פוליטית ממדרגה ראשונה. עד עכשיו זו הייתה בעיה תכנונית, ועכשיו הפכה לבעיה פוליטית, ואולי אסביר את דבריה.

כתוצאה מכל הוויכוחים שאנחנו קוראים עליהם

בעתונות הצליח מישהו לגייס את כל אנשי תרשיחה ולהתחייב כאלף אנשים, וכך

קיבלנו כאלף התנדויות לתכנונים של הוועדות המחוזיות. כתוצאה מכל

הדברים שקוראים עליהם בעתונות אנשים במקום התתימו כמעט את כל התושבים

במעלות להתנדויות. הם לקחו את עורך הדין ג'ורג' ורה, והוא מפתח את

זה לנושא שלם, והוא גייס ערבים כדי להחתים אותם על התנדויות. בוועדות

יושבים כל מיני אנשים שמחפשים כל מיני אמתלאות, וצריך מאוד להזהר. זה

הפך להיות בעיה פוליטית, כי קודם אפשר היה לעשות זאת בצורה קלה יותר.

מ. ריבלין:

גם אנשי כפר הורדים של סטף ורטהיימר דאגו

לפרסומים מיותרים בעתונות לדעת. הוא בא

אלי וביקש אישור ואיים שאם לא נאשר את היישוב הוא יפרסם בעתונות שלא

קיבלו אישור. גם אנשים כאלה הם גורם לפרסום מיותר ומזיק.

י. קניג:

וכתוצאה מזה יש באמת דברים מיותרים שמקשים
עוד יותר, ואיני יודע איך זה ייגמר. אם
הערבים קוראים בעתונות ששר בממשלה הגיש ערעור על החלטה להקים שם יישוב,
אז גם הם יכולים לעשות זאת ועורך-הדין שלהם מעורר אותם לעשות זאת.
למה שלא ינצלו זאת?

היו"ר השר א. שרון:

נניח שקיבלנו החלטה בוועדה, והיו הרבה קשיים
להעביר את הנושא הזה, וכל היושבים כאן מכירים
את הבעיה - אין איזור בארץ שביקרת בו כל כך הרבה פעמים כמו הגליל המערבי;
בסופו של דבר סיכמנו והיה על זה ערעור בממשלה, וכאשר יש ערעור חייבים
להביא זאת לדיון, ואז חייבים להיאבק על זה. בכל זאת הגענו לכך שבונים
עכשיו במקומות מסויימים בעומד או בנחל ב'.

י. קניג:

בעקבות כל הוויכוחים והערעורים האלה בממשלה,
ישנם מקומות שבהם עורכי-הדין מגייסים ערעורים.
ישנו הנושא של תכנון מקומות יישוב שאפשר לרחוף
אותו קדימה. אף אחד אינו יודע מה יהיה בעוד
שנה. יש מקומות שהדברים היום הם שם פיגור רב, שאין לו כל סיבה מעשית;
ולא רק שחבל שקיים מצב כזה, אלא שזה עלול לגרום לאסון.

היו"ר השר א. שרון:

קבענו חמישה מקומות חדשים. האם אפשר לעשות
דבר שהוא שונה מהרגיל ולהגיד: ישנה תכנית
כללית וחצים שבשנה הבאה יהיו שם 2400 משפחות?

פרצוני להביא לידיעתכם שתוך ימים אחדים אני
עומד להביא למינהל מקרקעי ישראל הצעה החלטה מהפכנית, בעקבות הביקור
שלי בגליל לפני שבועיים. ישנה היום מפה מסודרת שמראה ^{לפי} העדיפויות
הלאומיות את המקומות שבהם תועמד הקרקע לרשות המשתכנים ללא תשלום או

היו"ר השר א. שרון:

תמורת תשלום סמלי, ונקטנו באמצעים הדרושים כדי למנוע ספקולציות, ונותנים אפשרות בלתי-רגילה לנושא הזה. אמרנו שאחת לשלוש שנים תהיה בדיקה מחדש לאור הדרישות. הצעה זו באה כתוצאה מהשיחה שלנו בעכו ובגשר-הזר.

נניח שאומרים עכשיו שיש קרקע ואנחנו מפרסמים

על כך, האם אדם יכול להתחיל לבנות את ביתו מבלי לעבור את כל התהליכים, כמבצע מיוחד, האם זה אפשרי?

י. קניג:

איני רוצה להכנס כאן לפרטים, כי אני חושש שזה ידלוף החוצה, אבל זה בהחלט אפשרי. נדון

על זה יחד בשיחה, לאחר שימסרו לי את הפרטים המלאים של המקום והשטח.

היו"ר השר א. שרון:

נקיים פגישה בצפון בתקופה הקרובה ביותר לדיון בנושא זה.

ט. בר-און:

הדבר האחרון, וזה נושא גורל הישובים. אנחנו מדברים על חלק גדול מהמקומות שיכולים להגיע

ל-200 או 300 משפחות, אבל ישנם מקומות שהם ישארו קטנים בהתאם לגודל השטח שעומד לרשותם וגם יעמוד לרשותם בעתיד, ובהתאם לקרבתם למקומות תעסוקה. כאן בהחלט אפשר לתכנן איזורי התיישבות מסוג קצת אחר; חלקם אפשר יהיה לומר שאלו יהיו שכונות כפריות, מאחר שכל המרחק שלהם מאיזורי התעסוקה הוא 10 ק"מ.

י. מרגלית:

ישנה תמימות דעים בין כולם שצריך לעשות זאת מהר, ואין ויכוח בכל מה שנוגע להצהרות פומביות,

והשאלה היא איך עושים זאת. תחילה דובר על 30 מיצפים בבחינת מושג, או יישוב מסוג מסויים. אם מדברים על יישובי אמת צריך לבחון את הנושא מבחינה

י. מרגלית:

מקצועית בראש ובראשונה. אני חושב שצריך לעשות זאת מהר ולבחון מבחינה מקצועית אם כל אחד מהמיצפים האלה יכול להיות יישוב, איזה סוג יישוב ולהתחיל בתכנון.

הבעיות שישנן היום ליישוב שיש בו 3 משפחות

או 7 או 15 אינן שונות במהותן מהבעיות שתהיינה אם נוסף 10 או 20 יחידות דיור. בעיות היסודי יהיו אותן הבעיות של ביסוס קבע. אני סבור שכל כסף שניתן לגייס היום צריך לגייס לתשתית. בניגוד לדעת החברים אשר סבורים שהתכנית של "בנה ביתך" היא לא ריאליט, אני סבור שאתם שונים, ולדעתי צריך לעודד את השיטה הזאת שהמדינה נותנת את התשתית והסיוע הדרוש לפרט כדי שהוא יקים לו את ביתו, כפי שעושים באיזורי פיתוח. אני יודע שישנה נטייה לזה ביישובים פתוחים או חצי פתוחים, וניתן שיחידת הדיור תוקם על ידי הפרט או על ידי האגודה. ניתן לקדם תכנית זו, שהמדינה תעסוק בהכשרת השטח, מתן התשתית וראגה להקמת מוסדות הציבור הדרושים, כאשר הפרט בסיוע ממסלתי מקים לו את ביתו. תכנית זו יכולה להיות טובה גם בגליל, ובראש ובראשונה באותם היישובים שעליהם מדברים.

אני מוצא לנכון לחזור ולומר שאין מסאבים.

כל יחידת דיור ביישוב כזה זה ענין של 5 מיליון ל"י. אני מצביע על עובדה זו, יושב כאן נציג משרד האוצר והוא צריך לתת תשובה לשאלה זו. אפשר לעבור לטיפול מיידי בנושא זה, אבל בראש ובראשונה קיימת השאלה של המסאבים. המסאבים שיהיו צריכים ראשית כל ללכת ליצירת תנאים לבניית קבע אם מדובר על 200 או 300 יחידות דיור.

א. פוגל:

אני חושב שכפי שוועדת השרים צריכה לסייר בגליל

כדי לראות את הדברים, צריכים להזמין גם את כל

חברי הממשלה לעשות סיור אצלנו כדי שנוכל לספר את הבעיות שלנו. אני חושב

שלפחות בין כל הנוכחים פה לא היה ספק, שמבין היעדים שעומדים בפני המדינה

התיישבות 14.8.80

30.

א. א. פוגל:

עכשיו קשה לחשוב על יעדים יותר חשובים מזה שעלינו הצבעתם. זו המסקנה הראשונה שצריכה לחייב את כולם. לא יכולים להגיד שזה הדבר הכי חשוב מבלי להצביע על אפשרויות התקציב, כי אחת יהיה מצב שאחרי שנממור את תקציב המדינה ניתן לנושא זה תוספת.

כולנו היינו מודעים לכך שאנחנו בונים מיצפים ובמשך הזמן הולכים על משהו יותר גדול. כך בדרך כלל מתחילים בדברים וכך נבנתה מדינת ישראל. אני מקווה שתמשיך להיבנות, אבל לא בשיטת תקצוב זו. אנחנו הולכים לפרישה גדולה והולכים למצב בלתי אפשרי שמוכרחים לפתור אותו, וקשה מאד לפתור אותו.

אני חושב שדבר זה צריך לחייב את כולנו ובראש וראשונה את המערכת של משרד הפנים, את המערכת ההתיישבותית והמערכת הממשלתית.

כל מה שיש היום בגליל זה 300,000 דונם.

י. קניג:

אם עכשיו נתחיל לדבר כך הרי במשך תקופה

קצרה לא תהיה לנו יותר אדמה.

אני מוצא לנכון להציג כאן את שתי האפשרויות:

א. פוגל:

הממשלה היום בפעילותה במשק נמצאת במצב שהפעילו

היא בין 30 ל-40 מיליארד ליי גדולה ממה שיש בתקציב המדינה ומחפשים להם מקורות כסויים. אני בטוח שלא נוכל למצוא ברמת פעילות שהחליטו עליה כאן את המשאבים הדרושים.

דבר שני, הסוכנות היהודית שהייתה להמציא את כל אמצעי הייצור נמצאת בגרעון של עשרות מיליוני דולר, וכאשר באים אליה בורישות היא מפנה אותן לאוצר, ובסופו של דבר המקורות יהיו אותם המקורות.

א. פוגל:

אני בטוח שניתן להקציב סכומים נוספים.

הדברים האלה צריכים לבוא מתוך התקציב המעודכן החדש שהוא נע סביב 750 מיליארד ל"י, ובחור זה צריך לקדם גם את הנושא הזה, אין ברירה. לכן, לדעתי צריך פה לקבל החלטות ריאליות משמעותיות. אני חושב שצריך לקבל החלטות להגדלה ולהקדמות, אבל צריך לסייג זאת במסגרת האפשרויות הקיימות.

היו"ר השר א. שרון:

אני רוצה לסכם את הדיון הזה. ראשית, טוב

שנפגשנו. אני עומד להזמין את הממשלה כולה

לביקור בגליל, ואני מעריך שהוא יערך ואז הממשלה כולה תיפגש עם הפורום הזה. אני מקווה שכאשר נבוא לשם יהיו בידינו כמה החלטות יותר ברורות. טוב שכולם שמעו כאן את כולם.

אני רוצה להגיד עכשיו מה הסיכום שנראה לי

מהפגישה הזאת, ומה ההחלטות לגבי היעדים שצריכים לקבל. סעיף אחד, מחליטים כי המיצפים הינם יישובים לכל דבר; שנים, לשם-כך מחליטים להגדיל את מספר המשפחות בכל יישוב למינימום של 30 משפחות במבנים זמניים, ואני רוצה להדגיש: מבנים זמניים.

שלוש, מחליטים לסייע בידי המועצות האזוריות

לקיים רמת שירותים שהיא אלמנטרית ומבטיחה את קיומם של היישובים גם במספר המתיישבים הקטן; רביעית, להבטיח את המינימום ההכרחי כתשתית לקראת עונת הגשמים; חמש, להבטיח את המינימום ההכרחי בשירותים הבאים: חינוך, בריאות, תקשורת וטלפון; שש, לסייע בידי המועצות גם באמצעים חומריים וגם בכוח אדם לקיים את הבטחון השוטף.

אני מציע סעיפים אלה כהחלטות של הוועדה הזאת.

זה"כ א. כץ:

אני מקבל את הסעיפים 2 עד 6, אבל לגבי סעיף 1 אני רוצה להעיר לגבי הביטוי "כל המיצפים", כי ממה ששמענו כאן לא כל המיצפים ראויים מבחינה עניינית ומעשית להיהפך ליישובים. אני מציע לכתוב כאן: מיצפים שניקן להפכם ליישובים.

היו"ר חשד א. שרון:

אני מוכן למנות את כל התיישבות ואיני רואה אחר שאינו ראוי להיהפך ליישוב. אני רוצה שיהיה ברור, כל מקום שנכנסנו אליו שם יהיה יישוב. בן-מאיר אמר לי קודם, שגם בתקופת דגניה היה זמן שישבו שם רק 7 משפחות. היה שם סדפר בשם שן אשר כתב מאמר והוא פיתח בו אידיאולוגיה של יישוב בן 3 משפחות. כל אחר מהמיצפים מאצאצא האלה הוא יישוב. החלטה זו חשובה מאד.

לובקה זכין:

בזמנו לא האמנו בדבר זה, בעיקר כאשר התחילו בו לדעת ההצלחה כאן היא מעל 6 מעבר למסוער. מתברר שכל מיצפה יכול להיהפך ליישוב קבע. דבר שני, שהוא חשוב ביותר, שישנם אנשים שרוצים בזה. תחילה לא האמנו שישנם אנשים שמוכנים ללכת לזה. בכל יישוב כזה אומרים: לנו לנו כמה דירות זמניות ואנחנו נביא את האנשים.

בנימין רונן:

אני מבקש במסיף שמדבר על כך שיש לספק את השירותים והאמצעים הדרושים להוסיף גם: כוח האד

דוד קורן:

אני מקבל את הסיכום של היו"ר, השאלה היא מה תהיה התוצאה. כדי שדברים אלה יהיו ברי-ביצוע צריך לתת לזה שלד מעשי בנושאים השונים. למשל, בענין החינוך, צריך לבדוק מה שיש בשטח החינוך ומה צריך להוסיף.

היו"ר השר א. שרון:

אני מקבל, אבל צריך קודם כל לקבל החלטה, ולאחר שישנה החלטה יכולים ללכת למשרדים ולדרוש.

דוד קורן:

בשביל לעשות מזה דבר מסמי צריכים לקבל במשך מסמ החודשים א הקרובים את כל תכניות הפעולה, אם זה בטחון המיצפים, חינוך כולל חינוך מבוגרים וכדומה.

היו"ר השר א. שרון:

הרבה זמן לא דנו כך בעניינים. ברצוני להמכיר איך זה פועל ואיך מקבלים החלטה. יושבים כאן נציגי המשרדים השונים. יכול להיות שהם יעזרו על כמה דברים, אבל זו תהיה החלטת הוועדה. ישנו תקנון לעבודת הממשלה ולפי זה צריך לבצע זאת. אנחנו מפה פונים לכל מי שצריך כדי לקבל את הדברים האלה בנושאים השונים, כמו בנושא המיצפים. לא הזמנתי אתכם לכאן כדי לקבל החלטה הצהרתית. בשביל להתחיל להזין את הדברים הכרחי שתהיה החלטה. אם ישנה החלטה של הפיכת המיצפים ליישובים, וכדי ששמעון רביד יוכל להתחיל לטפל בהם צריכה להיות החלטה.

דוד קורן:

כל אחד ידע, לפי ההוראות שלך, שצריך לתכנן את הדברים הנוגעים למשרד בכל יישוב.

מ. בן-מאיר:

מחלקת ההתיישבות עוסקת בזה.

פ. דובלס:

אני מסכים לסיכום, אבל אני מבקש תקנון לסעיף 2: יש לערוך לתקציב ל-30 בתים זמניים בכל יישוב. יושבים נציגי שני המשרדים הממונים, ואני רוצה שייווצר מצב אצא שהסוכנות תחשוב שהאוצר מבצע זאת, והאוצר יחשוב שהסוכנות מבצעת זאת. החלטה זו פירושה מיליארד לירות.

היו"ר השר א. שרון:

לא הכל ייעשה בבת-אחת, אפשר להתחיל ב-10

יחידות דיור ולתת לאנשים הרגשה שמתקדמים.

אביא זאת לישיבת הממשלה. לגבי מה שהוצג כאן מבחינת תיאור המצב, אם אפתח פה תיקים ואבדוק מה קרה כתוצאה מהחלטות של וועדת השרים להתיישבות תראו מה הנושאים שבוצעו. אני מבקש שתתנו לי לטפל בביצוע. לפנינו עוד דרך ארוכה. יש צורך לקבל עוד כמה החלטות לשם ביצוע. כל יהודי שבונה שם ורוצה לבנות את ביתו בעצמו, יש צורך בהחלטה שמישהו ירכיז את זה. כל מקרה כזה שישנו ואפשר לבצע זה לא בצדד התיישבות מסודרת. אני רוצה לקבל ושימה מרוכזת מיידית של אותן

ההפקעות של קרקע שצריך לבצע. אני רוצה להביא זאת לממשלה כהצעת החלטה. (ש. רביד: אין כרגע בעיה לוחצת). תביאו מה שיש, אני רוצה לגמור את הדברים. תהיה לי פגישה עם קניג בנושא זה כדי לבדוק את הדברים, מאחר שהוא לא רצה להכנס כאן לפרטים. נעשה זאת תוך שבוע ימים.

בקשר לנושא הקרקע אביא זאת לאישור למועצת מינהל מקרקעי ישראל; ברגע שזה יתקבל זה יפורם. לנושא התחבורה - אני עומד לפנות גם לשר התחבורה וגם לאגד ישירות, ואני מציע לכם להסיע במכוניות שלהם אנשים בתשלום. אני מציע זאת כהצעה כדי להתחיל לעבוד.

י. קניג:

נתנו לכמה יישובים כספים למטרה זו, כי זה משבש את החיים.

היו"ר השר א. שרון:

אני אביא זאת כהצעה להחלטה אחרי שאפגש עם שר התחבורה ועם אגד. אני מציע לקבוע זאת

כאפשרות נוספת.

בזה סיימנו את הדיון בסעיף זה, ואני מציע

לעבור לסדר היום.

(נציגי יישובי הגליל עוזבים)

חה"כ א. כץ:

אני מבקש הערה לסדר. אנחנו קיבלנו הזמנה לישיבה עם סדר-יום, וכאן דנו במשך שתיים בנושא שכלל לא היה רשום בסדר-היום. אני מבקש שבענין זה יהיה קשר ישיר בין מזכירות הממשלה לבין חברי הוועדה.

מ. ריבלין:

אם חברים שלנו היו יורעים שזה הנושא היום ולא סדר-היום שקיבלנו, ייתכן שהיו מבטלים פגישות אחרות בנושאים אחרים, כדי לבוא לדיון בנושא הגליל.

היו"ר השר א. שרון:

בדרך-כלל זה לא קורה, ועובדים בשיתוף-פעולה מלא. הגוף הזה של נציגי המועצות האיזוריות הוא גוף שיושבים אתו כמה שנים, ומיום שאני בתפקידי אני עומד אתם בקשר הדוק, ושיתפתי אותם מההתחלה בפרויאקט הזה של המיצפים. הם נתנו תמונה שלמה של הענין שצריך לתת לו דחיפה מיידית, כדי שלא ייסוג לאחור. אנו עובדים לסעיף הבא.

הת/19. ריחן ה', מעון, כרמל

במסגרת האישורים של היישובים החדשים שהובאו בפני הממשלה ישנם שלושה יישובים שכבר אושרו ועברו את כל ההליכים הדרושים. איני זוכר אם אישרנו את ריחן ה'.

א. בר-און:

מדובר על ריחן ה' בשומרון הצפוני בנוש ריחן ליד ח'יננית. זה השם החדש שנתנו לריחן ג' - ח'יננית, שהוא פרח שגדל בשומרון. ריחן ה' מיועד לגרעין שיישב בשומרון הצפוני, ועיקרו מחיפה, בנימינה וזכרון יעקב. זה עוד לא עבר את כל ההליכים. זה באיזור יופר צפוני של שפלת החוף (תיאור על המפה). המקום השני הוא זיו, שהוא קצת יותר מזרחית מאמחז של הצבא, ובשלב הראשון רוצים להקים כאן את מעון וכרמל (מפה). 36/.

התיישבות 14.8.80

37. 36.

היו"ר השר א. שרון:

על אלה יש אישור סופי של הממשלה. יש עוד
שלושה מקומות שאושרו בוועדת השרים, אבל היה
ערעור בממשלה וביום ראשון יובאו לאישור, ולכן אני עוד לא מבקש את אישור
הוועדה.

א. בר-און:

היישוב מכמש נמצא על כביש לאלון מורה (?)
ויתחם בכביש לנווה-יעקב ממעלה האדמנים,
כוכב השחר זכור (תיאור על המפה), במקום שבו נמצא בית מצפה גוברין
על הכביש של קריית ארבע ובית גוברין.
מקום נוסף הוא תקוע ב' בכביש מתקוע למצפה
שלם כ-5 ק"מ מדרום לתקוע שקיימת היום.

היו"ר השר א. שרון:

זה במסגרת 10 היישובים שעליהם דיבר ראש
הממשלה; כרגע מדובר על 6 הראשונים ובתוכם
ריחן ה', מכמש, תקוצ ב', מצפה גוברין, מעין וכרמל. לגבי שלושה יש
עדיין ערעור בממשלה, אבל אני חושב שזה יעבור. על זה נדון בישיבה
הבאה. אני מבין שמאשרים זאת כאן כדי לגשת לעבודה.

הת/20. יתיר ב'

ש. רביד:

ישנם שני נושאים נוספים שקשורים באישור הוועדה.
הנושא הראשון הוא קבוצת היישובים המתוכננת
לאיזור יתיר בבקעת ערד. לנו יש תכנית להקמת 4 יישובים כפריים באיזור זה,
פלוח יישוב קהילתי ששר החקלאות דיבר עליו קודם. מבחינתנו היום יושבים
במקום של בית-יתיר גרעין שיושב בתוך היערות של בית-יתיר (?). זה יישוב
לכל דבר ומיועד ליישוב קבע לא רחוק משם.

ש. רביר:

אנחנו מבקשים אישור ליתיר ב', אם כי אין כרגע אפשרות להקים אותו מבחינה תקציבית. זה יישוב שהסוכנות יכולה לקבל על עצמה מאחר שהגרעין בינתיים שכר דירות בערד ויושב שם, אבל הוא רוצה להתחיל להראות את נוכחותו בשטח, ואנחנו רוצים להעמיד לרשותם את אמצעי הייצור. לשם כך אנחנו זקוקים לאישור התכנית ליתיר ב'. זהו גרעין מקביל לגרעין של בית יתיר א' של בוגרי תנועת בני עקיבא. הם רוצים להקים מושב שיתופי בדומה לגרעין של בית יתיר.

היו"ר השר א. שרון: זהו גרעין של גוש אמונים מקביל לגרעין בית יתיר, שיכול להיות יישוב יוצא מן הכלל.

ש. רביר: עיקר הפרנסה שלהם היא בחקלאות בבקעת ערד, שנמצאת בתהליך של הכשרת קרקע ברשות. הם גרים

בינתיים בערד וזה מאפשר להם לרדת לשטח ולעבדו. הפיוס בכל מקרה, פרט למיזפים, מאשרים העלאת גרעין עם 20 משפחות כמינימום. מרכז במודיעין לתנועת מכבי העולמית

הח/21.

הנושא הבא, הוא נושא שהוא לא בטיפולנו אבל היינו הדוחפים שלו וגם לגבינו יש צורך באישור הוועדה, וזה הנושא של מרכז המכבי במודיעין. כפי שידוע פה באיזור הזה של מודיעין (מפה) ישנם ארבעה יישובים באיזור המפורז, ששנים מהם הם יישובים דתיים שנשענים על מערכת השירותים של ^{גוש}שעלבים, ושני יישובים חילוניים: שילת וחרוב. בדרך-כלל מקשרים בין שני יישובים, אבל פה ישנה תביעה של תנועת מכבי העולמית להקים באיזור הזה (מפה) מרכז שיסמך גם כמקום מגורים למדרשים והוא יכול להיות מרכז לאספקת שירותים לשני היישובים החילוניים באיזור.

אנחנו תומכים בהחלט בדעיון הזה של הקמת מרכז. זה חשוב גם מבחינת הקשר לאיזור מודיעין, ויש חשיבות לנושא זה גם בעצם הבאו יהודים נוספים לאיזור זה, כי זה איזור שהוא מוגבל באמצעי הייצור החקלאיים. באמצעות אותו מרכז של מכבי יכולים להוסיף אוכלוסיה לאיזור הזה. מדובר על

ש. רביד:

על מנת שאפשר יהיה להתקדם מבחינת הקצאת השטחים
אנחנו מבקשים אישור פורמלי של הוועדה הזאת לדבר זה.

האם יש סיכום על המקורות התקציביים למטרה זו? מרגלית:

ש. רביד:

כאשר מרכז מכבי פנה אלינו הבענו את עמדתנו
הברורה שנושא זה אינו יכול לבוא במסגרת
הפעילות התקציבית הרגילה שלנו, כי אז זה יקבל מספר סידורי רחוק יותר
ברור שהם צריכים לגייס את המקורות הכספיים לנושא זה. אנני יודע אם
בהקשר זה לא תהיה מבחינת המתיישבים עצמם שאלה של שכאות. אנחנו בתקציב
שלנו לא כוללים ענין זה, אבל הבטחנו לתנועת מכבי העולמית להעלות זאת כאן
לאישור עקרוני של הקמת המרכז. אני חושב שהחלטה צריכה לחייב קביעת
המקורות הכספיים.

היו"ר הר. א. שרון:

אני מציע שנאשר את מה שדובר כאן לגבי ריחן,
מעון וכרמל ויתיר ב'. לגבי האינפורמציה
שקיבלתם על יישובים נוספים - הייתי ממליץ שלפני שניגש לטיפול בבקשת
מרכז מכבי העולמי שיביאו לנו תכנית מה הם רוצים לעשות וגם המיקום הסדורי
של המרכז.

ש. רביד:

העברנו לך את התכנית של חמהכז עם המלצה.

ח"כ א. כץ:

למה לא לאשר זאת?

י. מרגלית:

ספורט
אני ראיתי את התכנית. מדובר על מרכז|כאשר
סביבו ולידו יהיו בתי מגורים של הספורטאים,
וכוסף לזה שכונת מגורים של 120-200 משפחות שיהיו להן יחידות דיור עם רוחת
קרקע בלתי-רגילה, שבטופו של דבר מיועד לתת תשובה לאוכלוסיה ישראלית
שתרצה לבוא ולהקים במקום את ביתה. לכן אני סבור שצריך להסס לפני שמקבלים
או ממליצים לקבל בענין זה החלטה מיידית.

מ. ריבלין:

תנועת המכבי אומרת שמודיעין זה מקום מיוחד להם, ואנחנו רוצים לטפח את הזיקה של מכבי. הם אומרים שכפר המכביה כבר לא מספיק להם. בעוד שנה תתיה המכביה הקרובה והם חושבים להביא ספורטאים מחוץ-לארץ ולעניין אותם במרכז הזה. אם זה לא בא במקום יישוב אחר ולא מנתקים כאן יישוב, והם רוצים לעשות זאת דוקא במודיעין, ודוקא לקראת המכביה הבאה, לדעתי צריך להשיב להם בחיוב.

מ. דרובלס:

הבקשה הוגשה למחלקת ההתיישבות על ידי יו"ר מכבי העולמית, ד"ר ישראל פלד, כדי להקים שם מרכז חינוכי במודיעין. יש להם זיקה למקום והכוונה להקים מקומות מגורים לחניכים ולמחנכים, הכוונה להביא בני נוער מהתפוצות לקורסים לתקופות יותר ארוכות, ולתקופות קצרות ולהכין קאדר של מדריכים למכביה העולמית הבאה. היות ומדובר על יישוב חינוכי שייצטרך להכנס במסגרת התקצוב הרגיל, אני רואה בזה תשתית על חשבון המדינה שיוקם ביוזמת ומקורות כספיים של מכבי העולמית.

לדעתי עקרונית יש חשיבות לעשות זאת לקראת המכביה בשנה הבאה, וחשוב שדבר זה יהיה מאושר ואפשר יהיה לפעול, כי אז לא אנחנו נצטרך לדחוף זאת, אלא תנועת מכבי העולמית תצטרך לדחוף זאת. פה לא מתנגש ולא בא על חשבון מקומות אחרים. זו לא בעיה של קרקע ולא של מים. זהו יישוב שיהווה מרכז חינוכי בעיקר.

א. בר-און:

בזמן שפנו אלינו לפני שלוש שנים היתה כאן תכנית של מינהל מקרקעי ישראל, אם כי לא בדיוק באותו מקום, לבנות שם יישוב גדול בדיוק כמו זה, וכאשר דנו בזה החלטנו לדחות זאת לתקופה יותר מאוחרת. אחרי שנה הוקמה אגודה גדולה מאד עם מאות משפחות ששילמו הרבה כסף. בראש האגודה עומד יהודי בשם גפן. תחילה דחינו אותם. הם אכזבו את הדבר הזה וגם כתבו חוברות. אנחנו דחינו זאת בזמנו. כדאי

א. בר-און:

שהם יסבירו בדיוק מה יהיה המרכז הזה. אני יודע אם זה בדיוק המקום.
יש שם בעיה של יישובים דתיים של אגודת ישראל. אני מציע לבדוק את המיקום
יותר טוב.

היו"ר השר א. שרון: אני רוצה לצאת למקום ואזמין את ד"ר ישראל פלד

להצטרף אלי. נצטרך לשבת עוד פעם בעוד כמה

ימים. אני מבקש קודם לראות את המקום ואז נסכם.

אני מצטער שלא נוכל לשמוע כאן היום את ~~אזמין~~

הסקירה על המים וגם לא הדו"ח בנושא הבריאות. ברצוני להעלות רק בקשה

אחת בשם אנשי הגליל. אני מבין שישנה מצוקה גדולה של אישפוז בנהריה.

יש להם תכנית שהוגשה על ידי משקיעים מדרום אפריקה.

יוסף ארד (משרד הפריאות): אנחנו רשמנו לפנינו בקשה זו.

אנחנו הבאנו את הנושא הזה גם בפני שר הפנים.

היו"ר השר א. שרון:

שר הפנים ביקש לא להעלות זאת היום.

א. בר-און:

נכון בזה בהזדמנות אחרת.

היו"ר השר א. שרון:

הישיבה ננעלה.

הת/18.

ההתיישבות בגליל

יו"ר הוועדה פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; וה"ה ד. קורן,
י. קניג, י. זקין, ד. רייז, מ. דרובלס, י. יעקב,
א. כץ, ח. בוניו, מ. בן-מאיר, א. לוטן, ש. רביד,
א. בראון, מ. ריבלין, י. מרגלית וא. פוגל.

מ ח ל י ט י ס , בהמשך להחלטות הוועדה
להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית
העולמית, מס. הת/9 מיום י"ב בשבט תשל"ט
[7.2.79], מס. הת/21 מיום ג' באייר תשל"ט
(30.4.79) ומס. הת/16 מיום ד' באב תש"ס (17.7.80): -

(א) המיצפים אשר הוקמו בהתאם להחלטות הנ"ל הינם
ישובים לכל דבר וענין; ובהתאם לכך: -

(ב) להגדיל את מספר המשפחות בכל יישוב (מיצפה)
למינימום של 30 משפחות, במיבנים זמניים.

(ג) לסייע בידי המועצות האזוריות לקיים רמת שירותים
שתבטיח קיומם של הישובים האמורים גם במספר
המתיישבים הקטן.

(ד) להבטיח את המינימום ההכרחי בתשתית היישובים,
לקראת עונת הגשמים.

(ה) להבטיח ליישובים את המינימום ההכרחי בשירותים
הבאים: -

1. חינוך; 2. בריאות; 3. תקשורת; 4. תחבורה.

(ו) לסייע בידי המועצות האזוריות באמצעים האמורים
ובכוח-אדם - לקיים את הבטחון השוטף.

./ריחן

הת/19.

ריחן ה', מעון, כרמל

עוזר יושב-ראש הוועדה להתיישבות פותח.

מ ח ל י ט י ם : בזיקה להחלטות ועדת השרים לענייני בטחון מס. ב/85 מיום ט"ז באב תש"ם (29.7.80) ומס. ב/97 מיום כ"ו באב תש"ם (8.8.80), ובהמשך להחלטה מס. הת/34 של הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מיום ב' בתמוז תשל"ט (27.6.79) -

לאשר הקמתם של היישובים: ריחן ה', מעון וכרמל.

(נקודות-הציון של היישובים הנ"ל - תירשמה בפרוטוקול הבא של הוועדה).

הת/20.

יתיר ב'

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, פותח.

מ ח ל י ט י ם : לאשר הקמתו של היישוב יתיר ב'.

(נקודות-הציון של היישוב הנ"ל - תירשמה בפרוטוקול הבא של הוועדה).

הת/21.

מרכז במודיעין לתנועת מכבי העולמית

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה י. מרגלית, ש. רביד, מ. בן-מאיר, מ. ריבלין וא. בראון.

מ ח ל י ט י ם : יושב-ראש הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, יבדוק את ההצעה להקים מרכז לתנועת מכבי העולמית במודיעין, ויביא את מסקנותיו לוועדה.

המשך הדיון נדחה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת